

Anbefalinger til styrkelse af de udsatte boligområder

- **Grundlæggende:** Der eksisterer problemer i de udsatte boligområder og der er brug for handling fra politisk side. Det er dog afgørende, at man bruger den rette tilgang, så problemerne diagnosticeres og løses ud fra de rette forudsætninger og med de rette redskaber. Indsatsen skal ikke tage udgangspunkt i en stigmatisering af beboerne. Der skal tænkes bredt, langsigtet og helhedsorienteret i stedet for at sætte ind med ukoordineret symptombehandling af socioøkonomiske problemer som kriminalitet, arbejdsløshed og lav uddannelsesgrad.
- **Styrk de boligsociale helhedsplaner:** Initiativerne i de boligsociale helhedsplaner er essentielle for at komme mange af områdets problemer til livs. Det er problematisk, at bevillingen nedskæres. Initiativerne fremmer sociale aktiviteter, skaber tryghed og understøtter samarbejdet mellem skole og politi. Alt dette fremmer beboernes tilknytning til både uddannelse og arbejdsmarkedet og er dermed en vigtig brik i kampen om at løfte områderne ud af de sociale problemer.
- **Styrk det frivillige arbejde og de "sunde" fællesskaber:** Når de ansatte i de boligsociale helhedsplaner går hjem, så tager de frivillige over. Derfor er det også vigtigt, at der er fysiske rammer, der understøtter det frivillige arbejde. Brug fælleshuset som områdets hjerte for frivilligt arbejde, og koordiner med de aktive beboere og de ansatte i de boligsociale helhedsplaner. Styrk de "sunde" fællesskaber, særligt for de unge, der ikke selv opsøger de eksisterende tilbud.
- **Styrk demokratiet via beboerinvolvering:** Dialogen mellem de lokale politikere og beboerne i de udsatte boligområder skal styrkes, så de i fællesskab kan finde frem til holdbare løsninger. Lokale integrationsråd kan fungere som bindeled mellem de udsatte boligområdets beboere og kommunen, og kan arbejde aktivt på at styrke integrationen i områderne.
- **Styrk en mangfoldig beboersammensætning og drop etnicitetskriteriet i kategoriseringen af udsatte boligområder:** Beboersammensætningen skal ændres, og dette skal ske uden at bruge etnicitet som negativ markør. Rådet anerkender, at det kan have betydning for integrationen, hvis befolkningssammensætningen i de udsatte boligområder har en høj andel af etniske minoriteter, men problemerne løses ikke ved at stigmatisere beboere med minoritetsbaggrund. I stedet bør der arbejdes målrettet på at øge beboernes socioøkonomiske forhold samtidig med fleksibel og intelligent boligudlejning og ved at renovere områderne, så de er attraktive for fx mindre virksomheder.

Anbefalinger om styrkelsen af de udsatte boligområder

Grundlæggende

Rådet anerkender, at der eksisterer en række udfordringer i de udsatte boligområder, og det har længe været Rådets anbefaling, at man griber til boligpolitiske løsninger på integrationsproblematikkerne. Det er afgørende for integrationen, at der er daglige møder mellem personer med etnisk minoritetsbaggrund og majoriteten. Så de mange synlige såvel som usynlige spilleregler i samfundet bliver velkendte. Boligområderne er i denne henseende vigtige, fordi man ved at regulere på boligpolitikken rent faktisk kan medvirke til, at det sker, ved at tiltrække flere ressourcestærke beboere til de pågældende boligområder. Beboerne i de udsatte boligområder skal løftes, og ikke straffes. Hvis man virkelig ønsker at forbedre forholdene i de udsatte boligområder, skal der langsigtede løsninger på banen med fokus på både sprog, uddannelse og bedre tilknytning til arbejdsmarkedet. Målet skal være daginstitutioner, skoler og boligområder, der afspejler befolknings sammensætningen i resten af samfundet.

Der er et problem med hele retorikken omkring de udsatte boligområder, som i selv bidrager til en stigmatisering af områderne og dets beboere. Ved at bruge ordet "ghetto", adresseres problemerne til hovedsageligt at være et spørgsmål om etnicitet- og kulturforskelle. Dette mener rådet kan have en direkte kontraproduktiv effekt. Når den danske regering udarbejder offentlige lister over socialt udsatte boligområder og navngiver dem "ghettoer", er der tale om en politik, der hænger områdernes beboere ud, og som bidrager til at udstille de socialt udsatte områder som adskilt fra resten af samfundet. Det bidrager i sidste ende til virkeliggørelsen af en selvopfyldende profeti. Når man så oveni anvender etnicitet som et kriterium, og ydermere opsætter særlige regler, straffe og indsatser for netop de områder, er man med til at øge stigmatiseringen af områderne og dets beboere og er i virkeligheden med til at opretholde et parallelsamfund. Dette tilskynder ikke ressourcestærke til at flytte derhen, og fastholder i stedet et "dem" og "os", som er stærkt bekymrende for integrationsarbejdet.

For det andet mener rådet, at det er særdeles problematisk at reducere Landsbyggefondens midler til boligsociale helhedsplaner med 100 mio. kr. fra 235 mio. til 135 mio. Ønsker man at løfte de udsatte boligområder, er tilstrækkelige ressourcer til de boligsociale helhedsplaner en afgørende faktor, da initiativerne under de boligsocialplaner fremmer sociale aktiviteter, skaber tryghed og understøtter samarbejdet mellem skole og politi. Alt dette styrker beboernes tilknytning til både uddannelse og arbejdsmarkedet og dermed en vigtig brik i kampen om at løfte områderne ud af de sociale problemer.

Styrk de boligsociale helhedsplaner:

Med de boligsociale helhedsplaner skabes en koordineret indsats for at løfte området på netop de markører, vi har skitseret, er vigtige: De fremmer lokale sociale aktiviteter, det lokale demokrati, skaber tryghed, understøtter samarbejdet mellem skole og politi. Alt dette styrker beboernes tilknytning til både uddannelse og arbejdsmarkedet og dermed en vigtig brik i kampen om at løfte områderne ud af de sociale problemer.

Igennem mange af de boligsociale helhedsplaner ansættes medarbejdere i de udsatte boligområder, hvis job består af at være bindeled mellem kommunen og områdets beboere. Rådet mener, at dette bindeled er afgørende for at komme de sociale problemer i områderne til livs. De boligsociale medarbejders primære funktion er at være de overordnede tovholder, når det gælder de frivillige initiativer, mobilisering af beboerne og brug af de fysiske faciliteter i området. De har mulighed for at styrke de frivillige kræfter, skabe de fysiske rammer og styrke demokratiet. De boligsociale medarbejdere har mulighed for at række ud til alle beboere i kraft af deres fysiske tilstedeværelse i og personlige kendskab til beboerne i området. Medarbejderne kan også hjælpe beboerne i gang med aktiviteter, enten ved at stable et helt nyt tilbud på benene og finde lokaler og mobilisere deltagere, eller blot ved at videreformidle kontakt til en forening eller lignende.

De boligsociale handlingsplaner gør det muligt at håndtere de problemstillinger, som det frivillige ikke kan. Tilbuddene i det frivillige regi er sjældent målrettet unge med lidt tungere sociale udfordringer, og de frivillige kan ikke pålægges at håndtere de problemstillinger der opstår med den målgruppe. Her kan de boligsociale handlingsplaner træde til med en målrettet og fagligt funderet indsats. Forskning viser, at bemandede væresteder for unge er med til at udvikle deres sociale kompetencer, holde dem ude af kriminalitet og generelt skaber øget tryghed i områderne (Center for boligsocial udvikling (2019) "Inspirations- og Videnskatalog: Viden om boligsociale aktiviteter støttet af Landsbygefonden", s. 18-20).

Eksempel: I boligområdet Blåkilde i Høje Taastrup har en boligsocial medarbejder i samarbejde med de unge lavet et rapstudie, som har resulteret i at de unge holdt sig fra gaden og i stedet koncentrerede sig om at lave musik. På nuværende tidspunkt er der dog skåret ned på boligsociale medarbejdere, som en konsekvens af boligforliget omkring udmøntningen af "*Ghettoplanen*". Det betyder blandt andet, at vigtige gadeplansmedarbejdere, som tidligere har været en vigtig ressource for at få de unge væk fra gaden og ind i foreningslivet, ikke længere findes. Ifølge Det Kriminalpræventive Råd er særligt kombinerede mentor- og fritidsindsatser for unge i risikoen for at begå kriminalitet meget effektfulde (Christiansen, Henriette N. (2012) "Effekten af mentor- og fritidsindsatser", Det Kriminalpræventive Råd, s. 7-11).

Styrk det frivillige arbejde og de sunde fællesskaber:

Når de ansatte i de boligsociale helhedsplaner går hjem, så tager de frivillige over. De lokale frivillige kræfter i de udsatte områder skal styrkes, og dette kan med stor fordel gøres med hjælp fra de boligsociale medarbejdere. Et samarbejde kan i realiteten betyde, at de sociale initiativer kan forsætte hele døgnet. Frivillige foreninger er en vigtig integrationsfaktor. Medlemmer af foreninger har højere tillid til andre mennesker end personer, der ikke er medlem en forening, og netop tillid har en væsentlig rolle at spille i forhold til målrettede integrationsindsatser. Det er vigtigt, at der er de nødvendige fysiske rammer, der understøtter det frivillige arbejde. Et fælleshus kan derfor bruges, som områdets hjerte for frivilligt arbejde, og kan være samlingsstedet for koordineringen med de ansatte i de boligsociale helhedsplaner. Det er desuden også vigtigt at have fysiske rammer, som understøtter de foreninger og frivillige indsatser, der er i området. Det kan eksempelvis være byhaver, kunstgræsplaner til sport eller bemandede klubber og væresteder for unge, som man ved, har en positiv effekt for trivslen i boligområderne.

Det er afgørende, at vi forebygger, at de unge kommer ind i usunde fællesskaber, der samler sig om kriminalitet og bande lignende grupper, det gøres ved at have stærke alternativer til disse i det lokale miljø. Så opgaven er i fællesskab med områdets beboere at sikre, at der er ordentlige fællesskaber til de unge og tidssvarende faciliteter inden for blandt andet sport og bevægelse, som fænger de unge på en god og sund måde. De sunde fællesskaber kan være lommepengeprojekter, hvor de unge hjælper til med madlavning i områdets beboerhus eller hjælper til med at holde fællesarealerne rene og pæne. Det kan være sportsklubber eller andre typer af foreninger, hvor de unge kan møde positive rollemodeller. Det kan være lektiecafeer, hvor frivillige står klar til at hjælpe den enkelte med at løse de regnestykker, som kan være svære at overskue, hvis man i øvrigt slås med andre problemer.

Eksempel: I Aarhusbebyggelsen Frydenlund er der etableret et forældrenetværk, der skal opsøge og sammen med de unge stå for forskellige sociale aktiviteter for de unge i Frydenlund, når ungdomsklubben er lukket. En del af initiativet er også en velbesøgt lektiecafe. Forældrenetværket har for egne midler lejet et lokale i det lokale butikcenter og omdannet det til et Kulturcenter for de unge +18, der ikke kan gå i klub og derfor tilbringer meget tid i centeret, og i visse tilfælde skaber utryghed for centerets øvrige brugere. Kulturhuset er et gratis tilbud for alle unge fra Frydenlund. I Ishøj Kommune har de haft stor succes med brugen af det lokale fælleshus. Det er her de lokale beboere har deres samlingspunkt, og her hvor initiativer som et folkekøkken, zumbahold og strikkeklubber mv. er blevet etableret.

Styrk demokratiet via beboerinvolvering

Dialogen mellem de lokale politikere og beboerne i de udsatte boligområder skal styrkes, så de i fællesskab kan finde frem til holdbare løsninger. Det er vigtigt, at der skabes en dialog med beboerne i de udsatte boligområder om årsagerne til, at området opfattes som problematisk, og at beboerne selv er med til at formulere hvad man kan gøre for at løse problemerne. Demokrati handler ikke kun om folkevalgte politikere og valgdeltagelse, men er noget, der skal udøves og trænes hver dag lokalområdet. Demokratisk deltagelse skal fremmes gennem de beboerdemokratiske og de boligsociale indsatser. For eksempel ved at de boligsociale medarbejdere faciliterer workshops og arrangementer i samarbejde med beboerne, med det formål at skabe en forståelse for det lokale demokrati, for eksempel om hvordan man ændrer helt konkrete ting i ens nærområde. På den måde får beboerne mulighed for aktivt at udøve deres demokratiske ret. En god måde at styrke et område på er ved at tage udgangspunkt i den nye generation. Ofte skyldes problemer med unge, der ikke deltager, eller som skaber problemer i lokalområdet enten at de unge føler sig ekskluderede af samfundet og udviklingen eller store sociale udfordringer i hjemmet. En tilgang med fokus på at inkludere de unge og skabe dialog er derfor ofte virksom.

Kommuner skal etablere lokale integrationsråd, som kan fungere som bindeled mellem de udsatte boligområdets beboere og kommunen, og som kan arbejde aktivt på at styrke integrationen i områderne. Det er vigtigt, at integrationsrådene sammensættes af en række borgere, som har kendskab til de specifikke fagområder indenfor den pågældende indsats. Desuden er det vigtigt, at integrationsrådene forankres i det lokale miljø, hvilket de kan gøre ved at afholde deres møder ude i kommunen specifikt efter det emne, de arbejder med. Derudover er det en idé at ind i mellem at afholde åbne møder eksempelvis hvis rådet skal give deres høringsvar på et lovforslag. Det giver kommunens beboere mulighed for at komme med inputs, til lovforslag, der vedrører dem. Dette er endnu en måde at styrke det lokale demokrati.

Eksempler: I Aarhusbebyggelsen Frydenlund er der oprettet et ungeråd, der involverer de unge og lærer dem, at det er vigtigt, at de selv tager ansvar for den positive udvikling i området. De inviterer politikerne til debat, når der er lokalvalg og laver generelle arrangementer, som giver mulighed for at forstå det danske demokrati. Høje Taastrup Kommunes integrationsråd holder nogle af møderne væk fra rådhuset og ude i lokalsamfundet og gerne så det giver mening ift. dagsordenen. Arbejder man med skoleindsatser, holdes mødet på gymnasiet, handler det om religion mødes man for eksempel i en moské. I Ishøj gør man brug af en model for sammensætningen af integrationsrådene, som sikrer politisk indflydelse og faglig tyngde. Rådet skal bestå af en ungdomsrepræsentant, en seniorrepræsentant, en repræsentant for boligforeninger, to politikere, samt en repræsentant fra handicapområdet og en fra børne- og skoleområdet.

Styrk en mangfoldig beboersammensætning og drop etnicitetskriteriet

Beboersammensætningen skal ændres, så den afspejler det omkringliggende samfund. Dette gælder både den sociale-, økonomiske- og kulturelle sammensætning i områderne. Det er afgørende for integrationen, at personer med etnisk minoritetsbaggrund møder personer med etnisk majoritetsbaggrund i hverdagen og derved får kendskab til samfundets synlige såvel som usynlige spilleregler. Når befolkningssammensætningen i de udsatte boligområder har en overvejende andel af etniske minoriteter kan det have betydning for integrationen. Man skal justere og styre beboersammensætningen på en måde, der er ansvarlig og bæredygtig, blandt andet ved at forsøge at få flere mindre virksomheder og beboere med længere uddannelser og tilknytning til arbejdsmarkedet til at flytte til boligområdet og lave tiltag der fastholder ressourcestærke beboere i områderne. Og dette skal gøres uden at bruge etnicitet som negativ markør.

Rådet anbefaler, at den allerede eksisterende fleksible udlejning i udsatte områder, hvor folk i arbejde og under uddannelse får fortrinsret på ventelisten, udvides. For eksempel skal unge, der er i uddannelse eller i fast arbejde og ønsker at flytte hjemmefra have fortrin til en bolig i det kvarter, de er vokset op i. Dermed benytter man aktivt et uddannelsesmønster, hvor stadig flere unge får taget kompetencegivende uddannelser til at ændre beboersammensætningen samtidig med, at man får fremdraget og udnyttet de gode unge forbilleder i de udsatte områder.

Et af kriterierne for, om et boligområde kategoriseres som udsat, er baseret på etnicitet – andelen af indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande må ikke overstige 50 pct. Det er ikke rimeligt, at borgere vurderes som værende negative for et boligområde, udelukkende på baggrund af deres etnicitet.

Eksempel: Københavns Kommune har gode erfaringer med fleksibel udlejning, <https://www.kk.dk/indhold/socialudvalgets-modemateriale/12112014/edoc-agenda/00cd3fab-9e23-445f-bc36-466e3002b4e4/30bc1b42-5eb2-4bfe-a2dc-6a275eabeac3> og Aarhus Kommune opererer uden etnicitet som kriterium, og har gode erfaringer med at bruge opgørelserne som et ledelsesredskab for kommunens indsats. Til gengæld bruger kommunen sundhed og børns trivsel som relevante markører – to kriterier, der ikke anvendes i den lovfastsatte kategorisering.